

Stichting Oude Begraafplaats Gouda

De gaande en de komende man

Bestuurswisseling

Tot onze spijt heeft Ed van Rossum, deels om gezondheidsredenen, besloten terug te treden als voorzitter van de Stichting Oude Begraafplaats Gouda.

Ed heeft aan de wieg gestaan van de oprichting van de Stichting Oude Begraafplaats en is, met een korte onderbreking, bijna twintig jaar voorzitter geweest. Wij vinden het jammer, maar respecteren zijn besluit.

Gelukkig heeft Peter Overkamp zich bereid verklaard om het bestuur als nieuwe voorzitter te komen versterken. Peter heeft affiniteit met de funeraire wereld. Wij zijn blij met zijn toetreding tot het bestuur en hopen op een lange en vruchtbare samenwerking.

Nelleke van Dijk, secretaris

Van de gaande man

Het werd tijd.

Na twee keer (1997-2007 en 2010-2016) een vrij lange periode als voorzitter van de Stichting Oude Begraafplaats Gouda gefunctioneerd te hebben, vind ik het tijd worden het stokje over te dragen. Dit doe ik met enige weemoed, maar vooral met veel genoegen en vertrouwen, aan Peter Overkamp, die het voorzitterschap op zijn eigen manier gestalte zal geven, met gevoel voor de historie en met een visie op de toekomst.

In de periode na het ontstaan van de stichting is er veel gerealiseerd op de Oude Begraafplaats. Er is echter nog heel veel te doen. Het Beheerplan dat op de website is in te zien, geeft daar een goed overzicht van. Met name het groenonderhoud verdient

de aandacht en zou eigenlijk door een groep enthousiaste vrijwilligers opgepakt dienen te worden. Ook in het kader van onderzoek valt nog het nodige werk te verrichten.

Ik zal als adviseur beschikbaar blijven en af en toe nog een steentje bijdragen. Van harte hoop ik dat er nieuwe mensen zullen opstaan om zich in te zetten voor deze unieke plek in Gouda .

Ik wil iedereen bedanken met wie ik in de loop van tijd heb mogen samenwerken. In het bijzonder Inez Meter en Koos Massar, die beiden op hun eigen bevlogen manier zo begaan zijn met het wel en wee van de begraafplaats.

Ed van Rossum

Van de komende man

Toen ik vorig jaar in contact kwam met Kees Moerings in het kader van het monument van Antje Anna Barbara van Meerten-Schilperoort (de Kroon van Gouda), kreeg ik ook te maken met de bestuursleden van de Stichting Oude Begraafplaats, die naar mijn idee heel veel deden aan het in ere houden van deze begraafplaats. Tijdens dit bescheiden project – een nieuw monumentje voor het graf van Antje – heb ik iets ontworpen en dat met steun van het bestuur en medesponsors Croda en Gouda natuursteen via Kees Moerings gemaakt. Ik moet zeggen: het resultaat mag er best zijn. Hierdoor kreeg ik toch wel respect voor de mensen die hun vrije tijd besteden aan de Oude Begraafplaats.

Ik persoonlijk vind dat er veel te weinig aandacht is voor het in ere houden van de historie op het gebied van graven en begraafplaatsen. Ook worden graven in het algemeen veel te snel ontruimd. We zouden onze doden meer in ere moeten houden door graven en begraafplaatsen te behouden en het onderhoud daarvan beter moeten regelen. Uiteindelijk gaat het om de geschiedenis van een

stad of dorp, maar men heeft er eigenlijk geen geld voor over om het te laten voortbestaan.

Ook beroepsmatig heb ik hiermee te maken. Daardoor vind ik het ook mooi om het ambacht van steenhouwer in ere te houden. Het is gewoon fijn om iets moois te maken voor de familie, ter ere van de overledenen. Ik ben ook bij een aantal bijeenkomsten geweest van de Terebinth, de vereniging die zich op landelijke schaal met dit onderwerp bezighoudt. Hierdoor werd steeds meer aangemoedigd om me daarvoor in te gaan zetten.

Maar je kunt wel mooie voornemens hebben, er ook praktische uitvoering aan geven is een tweede. Via via hoorde ik toen dat Ed van Rossum zijn functie als voorzitter van de Stichting Oude Begraafplaats Gouda ging neerleggen. Ik heb me toen aangemeld en na een introductie heb ik mij voorgenomen dit dan ook te gaan oppakken.

Ik hoop er met de steun van alle medebestuurders, donateurs en vrijwilligers de komende jaren iets moois van te gaan maken, zodat een waardevol stukje Gouda niet vergeten zal worden.

Peter Overkamp

Nieuwsbrief

Onze Nieuwsbrief is vele jaren uitstekend verzorgd door Arie de Geus (eindredactie) en Anneke Strootman (opmaak). Zij hebben te kennen gegeven hiermee te willen stoppen.

Het bestuur is nu op zoek naar iemand die deze klus over zou willen nemen. De Nieuwsbrief komt twee keer per jaar uit, in het voorjaar en in het najaar. De teksten worden kant en klaar aangeleverd. Wanneer u geïnteresseerd bent, neem dan s.v.p. contact op met het bestuur.

NLdoet op de Oude Begraafplaats

De stichting heeft dit jaar meegedaan aan de landelijke vrijwilligersactie NLdoet. Omdat van een flink aantal graven de gedenktekens te ver zijn weggezakt of scheefgezakt, konden we wel wat extra mankracht gebruiken. Op zaterdag 11 maart, de dag waarop NLdoet was georganiseerd, kwamen vier sterke mannen ons te hulp: Nick, Sjors, Koos en Jonah. In de middag kwam zelfs de zoon van Sjors meehelpen.

Om 10.00 uur ging het toegangshek open en een voor een kwamen ze de begraafplaats op, waar hun koffie en wat lekkers stond te wachten, verzorgd door Nelleke van Dijk.

Reeds om 9.15 uur kwam de wagen van de Overkampgroep (steenhouwerij) met de portaalkraan plus takel. Dat is een type dat wordt gebruikt op begraafplaatsen om grafstenen of grafmonumenten op te tillen en te plaatsen. We mochten er kosteloos de hele dag gebruik van maken. Nick, die bij de

Overkampgroep werkt, hielp de hele dag mee. Hij bracht ons de fijne kneepjes van het gebruik van de portaalkraan en takel bij. Er komt best wel een hoop bij kijken om het goed en veilig te doen! We hebben vierenhalf graven kunnen aanpakken. In totaal is er anderhalf kuub zand gekruidd, helemaal van de achterzijde van de begraafplaats naar voren toe.

Een grote uitdaging was het graf van Koo (Jacobus) Hubregtse en zijn vader Pieter Jacobus Hubregtse. De staande steen met een bloembakje ervoor (zwart graniet) werd geschat op 600 kilo. Zonder de portaalkraan was het nooit gelukt.

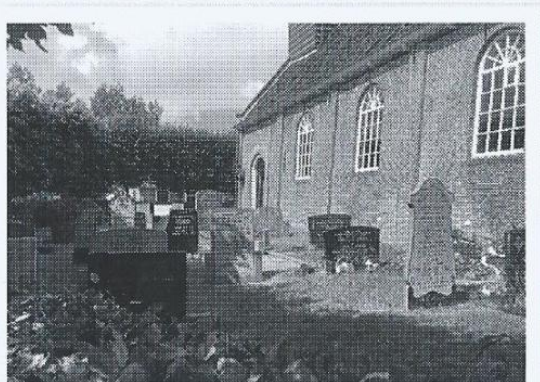
Vooraf door toedoen van de vrolijke mannen en mede dankzij het mooie weer is het een geslaagde dag geworden.

Wij bedanken dan ook de vrijwilligers die zich zo goed hebben ingezet op 11 maart, en uiteraard ook Peter Overkamp voor het gebruik van de portaalkraan.

Koos Massar

Een uniek plekje in Sânfurd

Wij hadden het genoeg een weekend mee te mogen varen op een Vollenhovense Bol (houten zeilschip met kajuit). Het was prachtig weer en twee dagen lang konden we zeilen. Een van de meren die we bevoeren was de Oudegaasterbrekken in Friesland. Een heel rustig meer waarop je alleen heen en weer kon varen. We staken het helemaal over en meerden aan bij een steigertje.

*Kerkhof
van Sânfurd*

Tijdens onze overtocht zagen we steeds een kerktoren in de verte. Nader onderzoek leerde dat het om een oude kerk van bescheiden afmetingen ging, een gebouw dat dateert uit 1732. De kerk was geheel gerestaureerd en omgeven door een kleine begraafplaats. We spraken met de beheerder, die ernaast woonde. Het godshuis in kwestie staat in het Friese gehucht Sânfurd, te midden van zes huizen. Je kunt er via een klein weggetje komen, of over het water. In het verleden was die laatstgenoemde optie de meest gebruikte methode. Tijdens ons gesprek bleek dat er nog steeds begrafenissen plaatsvinden rondom de kerk. In de meeste gevallen betreft het mensen die in Sânfurd zelf of in de naaste omgeving zijn opgegroeid en die begraven willen worden op dit unieke

kerkhof. Zowel kerkgebouw als kerkhof is vrij toegankelijk. Het geheel wordt beheerd door een stichting die actief is sinds 1978. Na het succesvol verlopen initiatief om het kerkgebouw aan de binnen- en de buitenkant te restaureren, wordt het nu gebruikt voor kerkdiensten, trouwerijen, muzikuitvoeringen etc. Omdat het nog steeds het decor is van begrafenisplechtigheden, zie je het bijzondere beeld dat graven uit de huidige tijd worden afgewisseld door zerken van soms eeuwen ouder. Kortom: een onverwacht juweeltje van een begraafplaats, diep verscholen op het dunbevolkte Friese platteland.

Ed van Rossum

Financieel jaarverslag 2016

Het financieel jaaroverzicht is goedgekeurd door de kascommissie en is te raadplegen op www.oudebegraafplaatsgouda.nl. Een penningmeester blijft zeuren. Veel donateurs hebben hun bijdrage al gestort. Een aantal echter nog niet, vandaar de bijgesloten acceptgirokaart.

Wil Bik

Winter op de begraafplaats

Wanneer je over de begraafplaats loopt heerst er, wat voor weer het ook is, een oase van rust, verwondering en bewondering. Toen de vorst ingevallen was waren de bomen spierwit. Enkele platte grafzerken waren wit berijpt, waar de letters donkerzwart bovenop lagen. Helaas had ik mijn fototoestel niet bij me om u hiervan mee te laten genieten.

Wil Bik

Zusje IJsselstein

Bij deze wil ik mijn dank uitspreken aan Koos en Wil Massar voor al hun werk en de uitvoerige inventarisatie van de overledenen. Zonder hen had ik mijn zusje nooit meer gevonden.

Ik ben er een van een tweeling, maar tot op een leeftijd van 7 à 8 jaar had ik daarvan geen weet. Of het moest het merkwaardige eenzame gevoel zijn dat ik had te midden van mijn twee oudere zussen. Het was op school dat mijn vriendinnetje Mieke tegen me zei dat ik een tweelingzusje had gehad. Ik ontkende dit natuurlijk, maar zij hield vol dat het echt waar was. Na schooltijd vloog ik naar huis om dit toch aan mijn moeder te vragen. Ik voel nog mijn ontsteltenis toen ze mij vertelde dat dit inderdaad zo was. Ja, ik was er een van een tweeling, ik had een zusje gehad, maar zij was tijdens de geboorte overleden. De dokter had er nog alles aan gedaan om haar weer tot leven te wekken, onder andere door middel van wisselbaden, maar het was helaas tevergeefs. Mijn moeder vertelde me ook dat we als twee druppels op elkaar leken; we waren dan ook een eeneiige tweeling, alleen zag zij blauw. Op mijn vraag waar mijn zusje dan begraven was, antwoordde mijn moeder dat ze dat niet wist, zij lag zelf nog in het kraambed en papa had gezegd dat er goed voor haar was gezorgd. Meer wilde hij er niet over kwijt. Aan mijn vader heb ik het nooit durven vragen. Misschien was ik wel bang dat ze gewoon in de Montagnekliniek, waar we geboren zijn, was achtergebleven en met het ziekenhuisafval was gedumpt. Hoe dan ook, nadat mijn vader, Arend IJsselstein, in 1988 was overleden, kon ik het niet meer aan hem vragen.

Toen ik las over het monument ter nagedachtenis aan de doodgeboren kinderen, bedacht ik dat mijn vader niet zou hebben gezegd dat er goed voor was gezorgd, als dat niet waar was.

Want wie was er vaak met de dood bezig, wie liep vaak alleen, met kinderen of kleinkinderen over de begraafplaats IJsselhof? Juist mijn vader. Zogenaamd omdat de kleinkinderen dan niet onder een auto konden komen, maar ik wist beter: altijd liep hij ook te kijken naar namen en was hij bezig herinneringen op te halen. En daarom wilde ik toch graag weten wat er met mijn zusje was gebeurd.

Ik nam telefonisch contact op met Inez Meter en na een paar dagen belde ze mij: ze is gevonden en ligt op C.ddd.7, tezamen met Eddy van Wijngaarden, zoontje van degene die indertijd onze kapper was. Zou het waar zijn? Ik voelde me opgetogen en tegelijkertijd ook vreemd nu haar laatste rustplaats na al die tijd bekend was.

De volgende dag, een zonnige herfstdag, ging ik naar de Oude Begraafplaats om de bewuste plek te zoeken, maar ik kon uit al die stenen geen wijs. Gelukkig waren Koos en Wil Massar op de begraafplaats en ik vroeg of zij me konden helpen. Zij waren degenen die mijn zusjes begraafplaats eerder die week, na de registers van het Groene Hart Archief te hebben doorzocht, hadden gevonden. Dit was geen toeval, want mijn zusje had geen steen, dat mocht in die tijd ook helemaal niet. Het archief gaf dus uitsluitel. Wil is met me meegegaan en liet me de plaats zien, C bosweg 7a. Hevig ontroerd was ik dat ze nu eindelijk gevonden was.

En daarom staat er nu ook een nieuw steentje op die oude begraafplaats tussen al die oude stenen, met het opschrift:

ZUSJE IJSSELSTEIN

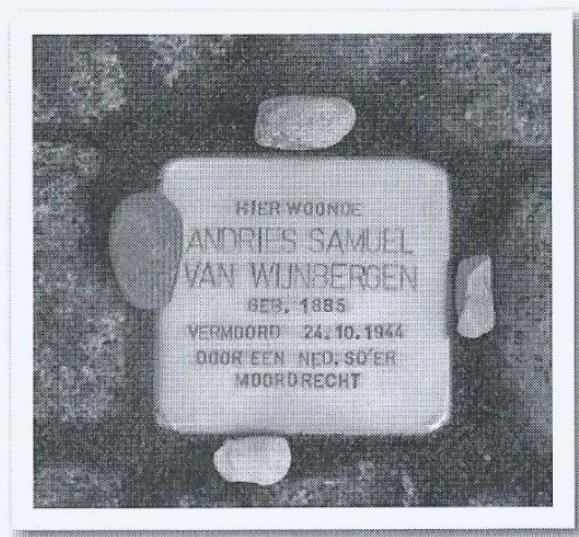
* 22-07-1948 +

Lyda Niemeijer-IJsselstein

4-meiherdenking

Een mens is pas vergeten als zijn naam vergeten is.

Dit werd gezegd bij de plaatsing van een aantal zogeheten Stolpersteine in Gouda. Dit is ook van toepassing op een aantal graven die bij ons liggen. 12 februari jl. werd een Stolperstein geplaatst voor Andries van Wijnbergen, die in de oorlog is vermoord. Hij heeft vele jaren op de oude begraafplaats gelegen, maar is later gecremeerd.

Op 4 mei herdenken wij een aantal oorlogsslachtoffers met bloemen bij hun graf. Dit jaar is een nieuw slachtoffer van de Tweede Wereldoorlog aan onze lijst toegevoegd.

Lammert de Vries kwam met zijn gezin op 1 augustus 1944 naar Gouda, waar hij als opzichter 1e klas bij de spoorwegen ging werken. Bij het bombardement van het Goudse treinstation/emplacement op 6 november 1944, liep moeder Baukje de Vries-

Dijkstra samen met haar vier kinderen op of nabij het station. Toen de bommen neerkwamen, heeft zij haar kinderen op de grond laten liggen en hen met haar lichaam afgeschermd. Baukje de Vries werd door een bomscherf getroffen en is op 10 december 1944 in het ziekenhuis aan haar verwondingen overleden. Haar dochter Grietje, die met haar hand onder haar moeder uitstak, werd daaraan geraakt en verloor daarbij drie vingers.

Het verhaal kent een triest vervolg. Vader Lammert werd samen met Wigger Wijdsma (assistent-opzichter) bij de Gouwespoorbrug op 21 september 1945, tijdens hun werk, door een trein gegrepen; beiden waren op slag dood. Nog een detail: Wigger verloor een oog door het bombardement van 6 november '44.

Het echtpaar De Vries-Dijkstra ligt samen begraven in het graf A.hh.3. Op 4 mei worden ook op hun graf bloemen gelegd.

Wil Bik

Week van de begraafplaats

De jaarlijkse landelijke Week van de Begraafplaats wordt dit jaar gehouden van 27 mei t/m 4 juni 2017. De Oude Begraafplaats Gouda heeft zich verleden jaar bij dit initiatief aangesloten en zal ook dit jaar weer meedoen. Een goede reden om juist die week een bezoek te brengen aan de begraafplaats.

De begraafplaats is geopend dagelijks van 10.00 - 16.00 uur. U bent van harte welkom!

Adopteer een graf

Een groot deel van de graven op de Oude Begraafplaats is matig onderhouden. Het onkruid tiert welig en de stenen zijn niet schoon.

Het geadopteerde graf

Ik heb één van de graven 'geadopteerd' om te onderhouden: steen schoonmaken, onkruid wieden, versieren met een plantje. In de volgende nieuwsbrief komt een foto van het 'nieuwe' uiterlijk te staan. Vindt u dit een goed idee? Adopteer dan ook een graf en meld u bij ons aan. Twee of drie keer per jaar een bezoekje, schoffeltje mee, en eventueel een mooi plantje erop.

Nelleke van Dijk

Het Sint-Elisabeth Gasthuis (of het Oudevrouwenhuis)

Het Sint-Elisabeth Gasthuis, dat aan de Kleiweg stond, was gehuisvest in enkele gebouwen die deel uitmaakten van het voormalige Magdalenaklooster. Het was een instelling waarin oude vrouwen konden worden opgenomen.

*Aan de Kleiweg, waar nu het pand van V&D is.
Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.*

In de nieuwsbrief *Tijdinge* van de Historische Vereniging Die Goude, gedateerd oktober 1986, vond ik een mooie beschrijving over het Oude Vrouwenhuis door dr. J.G.W.F. Bik:

'Maar ik kan ook vertellen uit mijn geheugen, toen ik als jongen van tien jaar het Oude Vrouwenhuis iedere zaterdag bezocht. Mijn vader was namelijk geabonneerd op het blaadje *Blijde Boodschap*, waarvan hij wekelijks 25 exemplaren van de Brusselse Zending kreeg toegezonden en die ik dan moest rondbrengen. Ik weet dus dat de voordeur geopend was en de afsluiting van de Kleiweg werd gevormd door een houten hek. Binnengekomen kwam men op een open voorpleintje met links en rechts een gang, die leidde naar de beide kamers voor proveniers. De dame aan de linkerkant was mijn klant. Het pleintje

overstekend moest men door een deur met een grote ruit en kwam men in een overdekte ruimte, waaraan links de regentessekamer grensde. Doorlopend passeerde men de eetzaal en kwam men weer buiten. De straat was geplaveid met kleine ijsselsteentjes. Men moest dan om de keuken en brouwershuis om geheel achteraan te komen. De achterzijde van het huis en het achterplein waren afgescheiden van de openbare weg door een muurtje, waarin een opening was voor een smalle brug over het watertje achter de kazerne. Dat bruggetje was nodig voor de proviandering van het huis; natuurlijk ook voor de brandstofaanvoer. Dit achterplein gaf toegang tot het eigenlijke verblijf van de oude vrouwen. Dit was een grote lange zaal – ik schat rond 35 meter – in het midden waarvan een grote salamanderkachel stond met een lange pijp tot aan de zolder, waar deze naar links omhoog richting het schoorsteengat. De kachel werd met cokes gestookt en had ter beveiliging twee hoge plaatijzeren schermen op een voetstuk. Links en rechts van het middenpad waren de open appartementen voor de dames. Daarin was een soort bedstee met schudbed en peluw. Aan de andere zijde stond de befaamde kist, waarvan de voorzijde door middel van scharnieren kon worden geopend. Een vrij groot sleutelgat bood plaats voor een grote sleutel. In die kist waren de lijfgoederen, maar ook “oma-snoepjes” opgeslagen. Staande kon men over deze kist met de buurvrouw spreken. Van enige privacy was geen sprake. De ruimte tussen bed en kist was nauwelijks twee meter. Men had op deze wijze 24 oudjes in één zaal verenigd. Het laatste bed, het dichtst bij de eetzaal, was voor de dienstmaagd. Die moest 's nachts direct hulp kunnen bieden en moest helpen bij het wassen en het legen van de po's. De vrouwtjes hadden een eigen petroleumstel om koffie te kunnen zetten. Ik heb nog wel moeten helpen met het inzetten van een katoentje, waaraan ik een olietank aan mijn handen overhield. In de zaal liep ik mijn klantjes af en kreeg menigmaal een babbelaar naast de verschuldigde drie cent voor het blaadje. Dit rondbrengen heb ik jarenlang gedaan. Eigenlijk was dit mijn eerste contact met ziekelijke oudjes.'

Tot zover het relaas van dr. Bik.

Door de oprichting in 1937 van Huize Juliana aan de Koningin Wilhelminaweg kreeg Gouda een echt bejaardenhuis. Het werd

gesticht op initiatief van de Bestedelinghuis, het Catharina Gasthuis en het Oudevrouwenhuis. In 1938 werd Huize Juliana officieel geopend. In 1939 werd het Oudevrouwenhuis afgebroken. De toegangspoort is overgebracht en later opgebouwd aan de binnenkant van de achteringang van Museum Gouda.

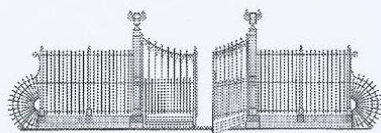
Groepsfoto van Oudevrouwenhuis. Drie van de dames liggen op de begraafplaats: links vooraan zittend Margaretha Pieterella Wulf-van Maaren, vierde van links Adeline Lucie Antoinette Woerlee en achterste rij derde van rechts Wilhelmina Maria Woerlee-Smit.

Bron: Streekarchief Midden-Holland

Bij het zoeken in de gezinskaarten (1920-1938) op het archief in de Chocoladefabriek kwam ik op een aantal microfiches het Oude Vrouwenhuis tegen. Van de 48 vrouwen die in de jaren 1920-1938 daar hebben gewoond, liggen er 18 op de oude begraafplaats begraven.

Koos Massar

Gebruikte bronnen: Duizend jaar Gouda: een stadsgeschiedenis. Tijdinge, oktober 1986.

Colofon

Adres: Prins Hendrikstraat 3, 2802 JA Gouda
Website: www.oudebegraafplaatsgouda.nl

Voor reacties op deze nieuwsbrief, maar ook voor verdere vragen, suggesties etc. kunt u contact opnemen met ons secretariaat: e-mail info@oudebegraafplaatsgouda.nl

Donaties van minimaal € 15,- kunt u overmaken op:
rekeningnummer NL78INGB0008033902
t.n.v. Stichting Oude Begraafplaats te Gouda

Voor informatie over de graven kunt u zich richten tot
Koos Massar
Binnenkade 31
2806 AZ Gouda
tel. 0182 515034

Wij zoeken iemand die tweemaal per jaar de eindredactie en de opmaak van de nieuwsbrief wil verzorgen. (Zie ook elders in deze nieuwsbrief.)

*Eindredactie nieuwsbrief: Arie de Geus
Opmaak nieuwsbrief: Anneke Strootman
Druk: Luma Drukwerkservice, Stolwijk*

